

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΟΥ „ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣ“

ΧΑΝΙΑ, 1 Αυγούστου 1908 || ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ || Ἀριθ. 11

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΕΥΠΕΙΘΕΙΑΣ ἢ ΥΠΑΚΟΗΣ

Πρωτίστη καὶ βάσις πασῶν τῶν ἄλλων ἀρετῶν εἶνε ἡ ὑπακοή, ἄνευ ταύτης οὔτε οἰκογένεια, οὔτε Σχολεῖον οὔτε στρατόπεδον σφίζεται. Εἶνε δὲ ὑπακοή τὸ ὑπάγειν (συμμορφοῦσθαι) τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν ὑπ' ἄλλην τινὰ τοιαύτην ἀνωτέραν. Ἡ ὑπαγωγή τῆς βουλήσεως ἡμῶν πρὸς ἄλλην τινὰ βούλησιν προϋποτίθησιν, ὅτι αὕτη εἶνε ἀνωτέρα, ἐπομένως ἐν τῇ ὑπακοῇ ζητεῖται ἡ ἀφομοίωσις τῆς ἡμετέρας βουλήσεως πρὸς τὴν ἀνωτέραν. Μόνον διὰ τῆς τοιαύτης ὑπακοῆς δύναται νὰ προαχθῇ καὶ συγκρατηθῇ μία οἰκογένεια, ἐν Σχολεῖον, μία Πολιτεία, μία ἀδελφότης, μία εἰταιρεία κτλ. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ λ.χ. ἔταν ὅλα τὰ ἄτομα, ἐξ ὧν αὕτη ἀποτελεῖται, συμμορφῶσι τὴν ἑαυτῶν βούλησιν πρὸς τὴν τοῦ ἀρχηγοῦ πατρός, τότε αὕτη προάγεται καὶ εὐτυχεῖ. Τὸ αὐτὸ ῥητέον περὶ Πολιτείας, κοινωνίας καὶ Σχολείου. Ὅτι δὲ παρατηρεῖται ἐπὶ τῶν ἐμφύχων ὄντων παρατηρεῖται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀψύχα ὄντα· διότι καὶ ταῦτα συμμορφοῦνται πρὸς ἀνωτέρους φυσικοὺς νόμους, οἳ εἶνε ἡ ἑλξίς, ἡ ἀπώστικῆ, ἡ καυστικῆ καὶ ἡ φυγόκεντρος δύναμις καὶ τὰ ὅποια, ἐὰν παραβῶσιν ἕνα τούτων, συγκρούονται καὶ ἀφανίζονται. Ἐὰν παύσωσι δηλ. ὑπέκοντα εἰς τὸν νόμον τῆς φυγόκεντρος δυνάμεως, θέλουσιν ἀποτελέσῃ μίαν μᾶζαν, ἐὰν δὲ παύσωσιν ὑπέκοντα εἰς τὴν τῆς ἑλξέως θέλουσι διασκορπισθῇ ταῦτα εἰς τὸ ἀχανές, καὶ ἐπομένως ἢ ἀπολεσθῇ ἢ ἐν τῷ σύμπαντι παρατηρουμένη πάντοτε ἁρμονία. Ἡ ὑπακοή λοιπὸν τῶν μὲν ἐμφύχων ὄντων καλεῖται εὐπείθεια, τῶν δὲ ἀψύχων ἔννομος τάξις ἢ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους κόσμος — (εὐκοσμία). Ἡ ὑψίστη βούλησις εἰς ἣν πρέπει πάντες νὰ ὑπάγωμεν τὴν ἡμετέραν βούλησιν, εἶνε ὁ ἠθικὸς νόμος, ὅστις εἶνε ἔκφανσις τῆς θείας βουλήσεως, ἐπομένως ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ὑπακοῆς. Ἀπαιτεῖ δ' αὕτη ἐμπειρίαν καὶ ἰσχυροτάτην θέλησιν, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται ἐμπειρίαι καὶ αἱ ἰσχυροτάται βουλήσεις δὲν ἀπαντῶσιν εἰς πάντας, διὰ τοῦτο διακρίνομεν τρία στάδια αὐτῆς, α'. τὴν ὑπακοὴν ἐκ φόβου, β'. τὴν ὑπακοὴν ἐξ αἰδημοσύνης καὶ γ'. τὴν ὑπακοὴν ἐξ αὐτοαἰδημοσύνης. Ἐκ τούτων τὸ μὲν πρῶτον στάδιον πρέπει νὰ ἐπιβάλληται εἰς τοὺς μικροὺς παῖδας μέχρι τοῦ 8ου ἔτους τῆς ἑαυτῶν ἡλικίας· διότι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ κρίσις δὲν ἀπαντῶνται· ἐὰν ὁ παῖς ὑποτάσῃ ἐνίοτε τὴν βούλησιν του εἰς τὰς παραμικρὰς ἀρέξεις του, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι εὐκόλως δύναται νὰ ὑπαχθῇ καὶ ὑπ' ἄλλην τινὰ βούλησιν, ἐπειδὴ ὁμοῦ εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπαχθῇ, πρέπει διὰ τοῦ φόβου νὰ ἐθισθῇ οὗτος εἰς τὴν ὑπακοὴν. Προϊούσης τῆς ἡλικίας τοῦ παιδὸς μετὰ ταῦτα μέχρι τοῦ 18ου ἔτους ἀναπτύσσεται ἐν ἑαυτῷ ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ βούλησις καὶ ἔκτοτε πᾶν ὅτι κάμνη τὸ κάμνει, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὴν ὑπόληψίν του καὶ ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτοῦ τὴν δυσφημίαν τοῦ Κοινοῦ. Ἐν ταῖς πλείεσταις γυναιξίν ἢ τοιαύτη ὑπακοὴ ἐπικρατεῖ δι' ὅλης τῆς ζωῆς αὐτῶν· διότι αὐταὶ πᾶν ὅτι κάμνουσι, τὸ κάμνουσιν, οὐχὶ διότι τὸ θεωροῦσι καλόν, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπισύρῃσι καθ'

ἑαυτῶν τὴν δυσφημίαν τοῦ Κοινοῦ. Τὸ ὑψιστον δὲ εἶδος τῆς ὑπακοῆς εἶνε ἡ προερχομένη ἐκ τῆς αὐτοαἰδημοσύνης, ἢ ἀποτέλεσμα εἶνε ἰσχυροτάτη βούλησις καὶ ἑξίς, ἣτις κατήντησε πλέον δευτέρα φύσις. Κατὰ ταύτην πράττει τις τὸ καλὸν οὐχὶ ἐκ φόβου καὶ διὰ νὰ μὴ ἀπολέσῃ τὴν ὑπόληψίν του, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως.

Μέσα δι' ὧν ἐπαναφέρεται ἡ εὐπείθεια.

Ἀφ' οὗ ἐν τοῖς ἀνωτέρω εἶδομεν τὴν χρησιμότητα τῆς εὐπείθειας, ἣτις κατ' Ἀριστοφάνην σφίζει πόλεις, στρατόπεδα καὶ οἴκους, δέον νὰ ἐπαναφέρωμεν ταύτην, ἔθεν ἐξέλιπεν. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο δι' ἠπίων μέσων καὶ οὐχὶ δι' ἐξωτερικῶν, ἔπως μέχρι τοῦδε οἱ ἡμέτεροι διδάσκαλοι ἐσφαλμένως ἔπραττον διὰ ῥαβδισμῶν, φαλάγγων καὶ ὕθρων χωρὶς νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι διὰ τῶν τοιούτων μέσων πᾶν ἄλλο ἢ τὴν εὐπείθειαν ἐπανέφερον· διότι οἱ ἐξωτερικοὶ αἰκισμοὶ μόνον τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἄπτονται, οὐδὲν δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ γεννῶσι μάλιστα ἐν ἑαυτοῖς πλείστας ὕσας κακίας. Πρῶτον μὲν οἱ οὕτω τιμωρούμενοι μαθηταὶ ἀποβάλλουσι τὸν πρὸς τὸν διδάσκαλον ὀφειλόμενον σεβασμὸν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν φιλοτιμίαν, ἐπειδὴ συνηθίζουσιν αὐτοὺς εἰς τὸ ν' ἀκούωσι καθ' ἑκάστην προσβλητικὸς δι' αὐτοὺς λόγους· καὶ οὕτω συνηθίζουσι καὶ οὗτοι ν' ἀλληλοὑβρίζωνται καὶ νὰ καθίστανται ὁσημέραι περιπόνηροι· διότι προκειμένου νὰ δεχθῶσι τὴν τιμωρίαν τοῦ διδασκάλου, μηχανῶνται πλεῖσθ' ὅσα μέσα πρὸς ἀποφυγὴν ταύτης καὶ τὰ ὅποια μετὰ ταῦτα διηγοῦνται μετ' εὐχαριστήσεως εἰς τοὺς συμμαθητὰς των. Μέσα λοιπὸν ἀληθῆ, δι' ὧν ἐπαναφέρωμεν τὴν εὐπείθειαν, εἶνε α'. αὕτη ἡ προσωπικότης τοῦ διδασκάλου καὶ β'. ἡ πρὸς τὸν διαταττόμενον διαταγὴ αὐτοῦ. Ὅταν δηλ. οὗτος δὲν εἶνε συγκεκριτῆμένος ἐκ φαύλης ὕλης, ἀλλ' ἔχει χαρακτηριστὴν ἄγιον, σταθερὸν καὶ ἀμετάτρεπτον καὶ πρὸς τούτοις ἔχει ἀποκτήσῃ γνώσεις ἐπιστημονικὰς. Ὁ διδάσκαλος οὗτος δι' ἑνὸς μόνον βλέμματος, δι' αὐξήσεως τῆς ἐντάσεως τῆς φωνῆς του δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν εὐπείθειαν, διότι σημειωτέον ὅτι εἰς τὸν ἀνθρώπον εἶναι σύμφυτον νὰ ὑποτάσσηται πάντοτε εἰς τὸν δυνατὸν καὶ νὰ περιφρονῇ τὴν ἀδυναμίαν, τὸ ὅποιον ἐπιβεβαίωσεν ἡ πείρα. Παρατηροῦμεν δηλ. ὅτι οἱ μαθηταὶ πολυταξίω τινὸς Σχολείου εἰς μὲν τοὺς τελείαν προσωπικότητα ἔχοντας διδασκάλους ὑπακούουσι προθύμως, εἰς δὲ τοὺς ἐστερημένους τοιαύτης ἀπειθοῦσιν. Ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ εἰρημένου Σχολείου ἔχουσι τὴν ἱκανότητα νὰ κρίνωσιν, ἂν ὁ διδάσκαλος εἰς ὃν ἔκουσίως ὑπακούουσι γνωρίζῃ πολλά ἢ ὀλίγα ἢ ἂν ἡ διαγωγή του συμφωνῇ ἢ ἀντιβαίνει εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον, ἄρα ἡ ἐκτίμησις αὕτη τῶν μαθητῶν εἶναι συνέπεια τῆς ἐμφύτου ὑπακοῆς καὶ τῆς περιφρονήσεως τῆς ἀδυναμίας, καταφαίνεται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸν πατέρα ὑπακοῆς μᾶλλον τοῦ παιδὸς ἢ πρὸς τὴν μητέρα.

Βον μέσον δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται ἡ εὐπείθεια εἶναι αἱ διαταγαί, ἵνα ὁμοῦ αὐταὶ ὦσιν ἀποτελεσματικαί, δέον κατὰ ταύτας νὰ ἀκολουθῶμεν κανόνας τινὰς. α'. Ἡ διαταγὴ ἔστω

σύντομος, β'. λογική και γ'. συνεπής. Καὶ σύντομος μὲν διὰ τὴν μὴ παρέχουσαν καιρὸν εἰς τὸν διαταττόμενον πρὸς μάρψωσιν ἀντιρρήσεως τοῦτο δὲ εἶναι καὶ τὸ πρῶτον αἴτιον ἕνεκα τοῦ ὁποίου ὁ παῖς ὑπακούει εἰς τὴν ἔντονον καὶ σύντομον διαταγὴν τοῦ πατρὸς (Νίκο ἔλα ἐπάνω!), ἀπειθεὶ δὲ εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ ὑδαρῆ διαταγὴν τῆς μητρός. (Ἔλα ἐπάνω Νίκο, διότι αἱ κάλτσαι σου εἶναι λεπταὶ, καὶ θὰ μοῦ κρυολογήσης χωρὶς ἄλλο . . . !). Ἡ συνέπεια δέον ν' ἀναφέρεται οὐ μόνον πρὸς αὐτὸν τὸν διατάττοντα, ὅ,τι δηλ. διατάσσει σήμερον νὰ μὴ ἀφαιρῇ ἢ παραλείπῃ ἐντελῶς αὔριον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς συνεργαζομένους διδασκάλους, νὰ μὴ ἐκφραυλίξῃ δηλ. ὁ εἰς τοῦ ἐτέρου τὸ μάθημα ὡς δυστυχῶς παρ' ἡμῖν συχναίς τοῦτο συμβαίνει. (Νομίζεις μαθητά, ὅτι τὸ μάθημα τοῦτο εἶναι παρόμοιον μὲ τὰ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀναφερόμενα τάγματα τῶν δαιμόνων καὶ τοὺς ἀρχηγούς αὐτῶν;) διότι ὁ μαθητὴς ὑπὸ ἀντιθέτων δυνάμεων ἐλκόμενος εὐρσκειται εἰς ἀμηχανίαν ἀγνοῶν τίνα ὁδὸν ν' ἀκολουθήσῃ καὶ τίνα τῶν τοιούτων διδασκάλων νὰ πιστεύσῃ. Σινάμα δὲ αἱ διαταγαὶ δέον νὰ εἶναι συνεπεῖς πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Πολιτείας, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς οἰκογενείας.

Ὅταν δηλ. οἱ γονεῖς διατάσσωσι τὰ τέκνα τῶν νὰ ἐκτελῶσι καὶ τινὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, δὲν πρέπει ὁ διδάσκαλος ν' ἀπαγορεύῃ ταύτας, λέγων, ὅτι ἡ μόνη ἐργασία αὐτῶν δέον νὰ εἶναι ἡ τοῦ σχολείου. Ἡ διαταγὴ ἔστω λογικὴ καὶ πραγματοποιήσιμος, ἀλλὰ διὰ νὰ εἶναι τοιαύτη, δέον ν' ἀποβλέπωμεν πρῶτον εἰς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν καὶ δεύτερον εἰς τὰς περισταχούσας αὐτοὺς ἐξωτερικὰς περιστάσεις· νὰ μὴ διατάσσωμεν π. χ. μαθητὴν τινὰ ἐν καιρῷ ἑορτῶν νὰ κάμῃ περιλήψιν τινὰ συγγραφῆς ἀγνώστου εἰς αὐτὸν ἢ νὰ χαρτογραφήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐν τῇ χωρίῳ του, ἐν ᾧ οὔτε χάρτην ἢ τράπεζαν εἶναι εὐκολον ἐκεῖ νὰ εὔρῃ. Σημειωτέον ὅτι αἱ τοιαῦται διαταγαί, αἱ μὴ πραγματοποιούμεναι, ἀλλ' ἀνεκτέλεστοι μένουσαι, ἀφίνουσι ἴχνην τινὰ τῆς διαβάσεώς των κατὰ τινὰ ψυχολογικὸν νόμον, ἐὰν δὲ συχναίς ἐπαναλαμβάνωνται αὐταὶ τὰ ἴχνη ταῦτα πολλαπλασιάζονται καὶ τοιοῦτοτρόπως γίνονται ἔμμονοι τῆς ψυχῆς καταστάσεις.

Ἐκ πάντων τούτων συνάγεται, ὅτι ἡ εὐπειθεῖα ἐπαναφέρεται ἐν τοῖς διαφόροις σταδίοις διὰ διαφόρων μέσων· οὕτω κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον, ἐπειδὴ ἡ εὐπειθεῖα προϋποτίθεται ἔλλειψιν φόβου, πρέπει νὰ ἐπαναφέρεται διὰ τοῦ φόβου. Κατὰ τὸ β' στάδιον ἐπειδὴ προϋποτίθεται ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπαναφέρωμεν ταύτην, ἐπιβάλλοντες εἰς αὐτοὺς τὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σεβασμόν. Ἐν τῇ γ' σταδίῳ ἐπειδὴ προϋποτίθεται ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἠθικὸν νόμον, ἐπιβάλλομεν εἰς τοὺς μαθητὰς τὸν πρὸς τὸν ἠθικὸν νόμον σεβασμόν.

Ἐν Χαλέπῳ τῇ 20 Ἰουνίου 1908

Ε. Ι. ΒΑΛΑΔΑΚΙΣ

Νομαρχιακὸς Ἐπιθεωρητὴς
Χανίων - Σφακίων.

ΤΑ ἘΝ Ἑλλάδι ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὸ ζήτημα τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔληξεν. Αἱ κριτικαὶ ἐπὶ τῶν βιβλίων τῆς Δημοτ. Ἐκπαιδεύσεως ἐπιτροπαὶ ἐμμένουσιν εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἀπόφασιν εἰ καὶ ὁ ὑπουργὸς κ. Στάης ὑπέδειξεν αὐταῖς ἀναγκαῖον ὅτι ὤφειλον τοῦλάχιστον νὰ ὑποδείξωσι πᾶσαν βιβλίον θεωροῦσιν ἤττον κακὸν ἢ ἀεὶ ἐγκριθῆναι. Πιστεύεται ὅτι ὁ νόμος περὶ διδασκτικῶν βιβλίων δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἐφέτος, ἐπειδὴ οὐδὲν τῶν βιβλίων τῆς Δημοτ. Ἐκπαιδεύσεως ἐθεωρήθη πληροῦν τοὺς ὅρους τοῦ διαγωνισμοῦ ὑπὸ τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΠΕΡΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Διδασκαλεῖα ἀμφοτέρων τῶν φύλων.— Τὸ κατὰ τὸ γερμανικὸν σύστημα διδασκαλεῖον μετὰ σπουδῶν ἐν αὐτῷ τριετῶν ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις συλλόγου κατὰ τὸ 1875 ἐν Θεσσαλονίκῃ πλὴν δὲν ἠδουκίμησε. Τουναντίον ὅμως τὸ ἐν Ἀθήναις ἰδρυθὲν τοιοῦτον ἀπέφερε λαμπροὺς καρπούς. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1878 ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ ἐψήφισε τὸν περὶ διδασκαλείων νόμον, οὗτινος ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ κατάργησις τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς διδασκαλίας καὶ ἡ ἴδρυσις σχολείων κατὰ τὸ γερμανικὸν σύστημα. Τὸ πρῶτον δὲ ἐν Ἀθήναις διδασκαλεῖον ἠρίθμει ἐν τῷ ἐνεργητικῷ του τοὺς πολυμαθεστέρους τῆς Ἑλλάδος καθηγητάς.

Ὁ συγγραφεὺς μᾶς κάμνει ἀκριβῆ ἐκθεσιν περὶ τοῦ οργανισμοῦ καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ νέου διδασκαλείου· ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθηγητῶν, τῆς μισθοδοσίας των, τοῦ προγράμματος τῶν ὑπ' αὐτῶν διδασκομένων μαθημάτων κλπ.

Οἱ πρῶτοι διδάσκαλοι οἱ λαβόντες πτυχίον ἐκ τοῦ διδασκαλείου τούτου διωρίσθησαν ἀμέσως. Τοὺς διεψήμизον καὶ ἦσαν περιζήτητοι οὐχὶ μόνον διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἐν Τουρκίᾳ. Αἱ ζήτησεις μάλιστα διδασκάλων πτυχιούχων τοῦ διδασκαλείου ἐπὶ τοσοῦτον μετ' ὀλίγον ἐπολλαπλασιάσθησαν ὥστε ἡ Κυβέρνησις εὗρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἰδρύσῃ τρία ἔτι διδασκαλεῖα, ἦτοι ἐν Τριπόλει, Κερκύρᾳ καὶ Λαρίσση. Ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ τῶν διδασκαλείων τούτων ἐξερχομένων διδασκάλων ἦν ἀνεπαρκής. Τότε ἵνα συμπληρωθῇ τὸ ἐντεῦθεν κενὸν προσέτρεξαν κατὰ τὸ 1892 εἰς τὴν ἴδρυσιν διδασκαλείων ὑποδεεστέρων, ὧν ὅμως τὰ ἀποτελέσματα εἶναι μᾶλλον ὀλέθρια, καθόσον οἱ ἐξ αὐτῶν ἐξερχόμενοι διδάσκαλοι ὀλίγον μόνον καὶ στοιχειωδῶς εἶχον μορφωθῆ.

Ὀλίγη στατιστικὴ.— Ἴδου ἀριθμοὶ τινες. Ἡ Ἑλλὰς λέγει ὁ συγγραφεὺς, κατὰ τὸ 1829 ἠρίθμει τέσσαρας μόνον δημοτικὰς σχολὰς μετὰ 6721 μαθητῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἀπὸ τῆς ἀφίξεως ὅμως τοῦ βασιλέως Ὀθωνος (1833) ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολείων καὶ τῶν μαθητῶν ἠύξησε τοσοῦτον ὥστε κατὰ τὸ 1858 ἠρίθμει 754 σχολεῖα δημοτικὰ μετὰ 51,596 μαθητῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τοῦ ὀλίκου δὲ ἀριθμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ βασιλείου ἀνερχομένου τότε ἕως 1,050,000 ἄτομα ὑπελογίζετο εἰς τὸ εἰκοστὸν ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτῶντων εἰς τὰ σχολεῖα παιδίων. Ἐκ τῶν 754 δημοτικῶν τούτων σχολείων 412 μόνον ἦσαν δημοσυντήρητα, τὰ δὲ λοιπὰ 342 ἰδιωτικά, συντηρούμενα διὰ καταβολῆς διδάκτρων ὑπὸ τῶν γονέων.

Ἡ συντήρησις δὲ τοῦ προσωπικοῦ τῶν διδασκάλων εἰς τὰ δημοσυντήρητα ἦτοι περὶ τοὺς 533 διδάσκαλοι, ἀπῆτι δαπάνην ἐκ 440,631 δραχμῶν, ἐκ τῶν ὅποιων 324,829 δραχ. κατεβάλλοντο ὑπὸ τῶν δήμων καὶ 115,802 ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

Τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἔλαβον νέαν ἐπὶ τὰ πρόσσω ὄθησιν μόλις κατηργήθη ἡ ἀλληλοδιδασκτικὴ μέθοδος, ἅμα δὲ νέα διδασκαλεῖα ἰδρύθησαν. Αἱ στατιστικαὶ τοῦλάχιστον πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τούτου. Κατὰ τὸ 1879 ἐπὶ πληθυσμοῦ ἐξ 1,679,775 ἠριθμοῦντο 1035 σχολεῖα ἀρρένων καὶ 137 σχολεῖα θηλέων, πλὴν τῶν ἰδιωτικῶν, ἐν οἷς ἐφοίτησαν περὶ τὰς 67. 108 ἄρρενες καὶ 12,310 κοράσια. Αἱ πρὸς συντήρησιν δὲ τῶν σχολείων τούτων ἀναγκαῖαι χρηματικαὶ δαπά-

ναι ἀνήρχοντο εἰς 1,612,000 δρ. ἐκ τῶν ὁποίων 190,000 δραχμαὶ ἐπεβάρυνον τὸ κράτος, αἱ δὲ λοιπαὶ 1,425,00 τοὺς δήμους. Κατὰ δὲ τὸ 1901 ἡ Ἑλλάς ἤρθημι 2,200,000 κατόικους, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν δημοτικῶν τῆς σχολείων ἀνήρχετο εἰς 3123 μετὰ 189,903 μαθητῶν. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν τελευταίων τούτων ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1906 εἰς 230,000 ἢ δὲ συντήρησις τῶν σχολείων εἰς 6 ἑκατομμύρια περίπου δραχ. ἐξ ὧν 1 ἑκατομμύριον καταβάλλει τὸ κράτος, τὰ δὲ λοιπὰ 5 ἑκατομμύρια οἱ δήμοι.

Ἄλλ' ἦτο ἀνάγκη νὰ δαπανηθῶσι καὶ ἀξιοσημείωτα χρηματικά ποσὰ διὰ τὴν οἰκοδομὴν νέων σχολικῶν κτιρίων. Πρὸς τοῦτο τὸ κράτος ἀπεφάσισε νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς πόρους τῶν γυμνασίων καὶ τὸ δικαίωμα τῶν ἐγγραφῶν τῶν φοιτητῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐψηφίσθη δὲ νόμος ἐπιτρέπων τοῦτο κατὰ τὸ 1895 ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ Δηληγιάννη. Κατωρθώθη δὲ οὕτω ἐν διαστήματι ἑνδεκα ἐτῶν νὰ εἰσπραχθῶσι περὶ τὰ ὀκτὼ ἑκατομμύρια δραχμῶν δι' ὧν ἐπετεύχθη ἡ οἰκοδομὴ 400 σχολείων ἐν διαφόροις χωρίοις.

Τὴν ὕστεραίαν δὲ τοῦ πολέμου ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας, ἕνεκα ἀνεπαρκείας τοῦ θησαυροφυλακίου πολλοὶ μεγαλόφρονες πατριῶται προσεπάθησαν ν' ἀναπτύξωσιν ἰδίαις δαπάναις τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νεανίδων. Πρὸς τοῦτο ἱδρυσαν σύλλογον ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρεία». Τῷ συλλόγῳ δὲ τούτῳ ἅμα τῇ ἱδρῦσει τοῦ ἐστάλησαν πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος σπουδαῖαι χρηματικά συνδρομαί, δι' ὧν ἠδυνήθη οὗτος κατὰ τὸ 1836 νὰ ἱδρῦσῃ τὴν κεντρικὴν σχολὴν τῶν θηλέων ἐν Ἀθήναις, ἣτις μετετράπη βραδύτερον εἰς Διδασκαλεῖον δυνάμει τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μεγάλου ἐξ Ἡπείρου εὐεργέτου Ἀρσάκη (ἐξ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου δραχμῶν) ὀνομασθὲν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ Ἀρσάκειον.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἐβράδυνε νὰ παράσχῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν Ἑταιρίαν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἱδρῦθῃ διδασκαλεῖα διὰ νεανίδας, κατὰ τὸ γενόμενον κατὰ τὸ 1882 δεκτὸν γενικῶς γερμανικὸν σύστημα. Ἦδη δὲ ἡ Ἑταιρεία αὕτη συντηρεῖ πέντε διδασκαλεῖα, δύο ἐν Ἀθήναις, ἓν ἐν Κερκύρᾳ, ἓν ἐν Πάτραις καὶ ἓν ἐν Λαρίσῃ,

Ἴδου καὶ στατιστικὴ τῶν σχολείων τῶν θηλέων, δεικνύουσα τὴν ἀλματικὴν πρόοδον ἐν ἡμίσει αἰῶνι.

Κατὰ τὸ 1858 ἡ Ἑλλάς εἶχε μόνον 52 ἐν 8λφ δημοσυντήρητα σχολεῖα θηλέων μετὰ 4753 μαθητριῶν. Κατὰ τὸ 1902 ἕμως τὸ Ἑλλήν. Βασίλειον ἠρθημι ἀκριβῶς 591 σχολεῖα θηλέων μετὰ 47,960 μαθητριῶν καὶ 884 διδασκαλισσῶν πλὴν τῶν 101 ἰδιωτικῶν σχολείων θηλέων μετὰ 3838 μαθητριῶν. Τὸ πρόγραμμα αὐτῶν ἦτο ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν ἀρρένων μετὰ τῆς προσθήκης τῶν ἐργοχειρῶν ἐπὶ πλέον. Κατὰ δὲ τὸ 1868 κατεβλήθησαν πλὴν ματαίως προσπάθειαι πρὸς ἱδρῦσιν καὶ νηπιαγωγείου.

Μόλις μετὰ τινα ἔτη ἡ Ἑνώσις τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν κατώρθωσε τῇ ἐνεργείᾳ τῆς κ. Λασκαρίδου νὰ ἱδρῦσῃ σχολεῖον τοιοῦτου εἶδους, σκοποῦντος κυρίως τὴν μόρφωσιν διδασκαλισσῶν ἱκανῶν νὰ διδάξωσι κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Fröbel. Αἱ δύο τάξεις τοῦ ἱδρύματος τούτου ἀποτελοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ νεανίδων ἐκ Μακεδονίας, αἵτινες ἀφοῦ λάβωσι τὸ πτυχίον τῆς διδασκαλίσεως ἐν τινι λυκείῳ τοῦ τόπου τῶν ἔρχονται εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐκμάθησιν καὶ τοῦ διδάσκειν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Fröbel. Διδάσκονται δὲ ἐν αὐτῷ θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς ἀσκούμεναι καθ' ἑκάστην εἰς τὴν τέχνην τοῦ διδάσκειν ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ ἱδρυμα νηπιαγωγείου. Μετὰ δὲ τὴν λήξιν τῶν σπουδῶν τῶν τούτων αἱ νεαραὶ διδασκάλισσαι ἐπανέρχονται εἰς τὴν

ἰδιαιτέραν τῶν πατρίδα εἰ καὶ ὁ ἐν Ἑλλάδι βίος ὡς καὶ ὁ ἐν Αἰγύπτῳ εἶναι ἀσυγκρίτως εὐκολώτερος καὶ δὴ ἦκιστα ἐπικίνδυνος. Ἐπίστανται καλῶς ἔτι ἐν Μακεδονίᾳ αὐταὶ ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι αὐτόθι ἔσονται τὸ σημεῖον τῆς σκοποβολῆς τῶν βουλγάρων, ἐν τούτοις αἱ πλεῖσται ἀκριβῶς διὰ τοῦτο εἰσι μᾶλλον ὑπερήφανοι καὶ τὴν θέσιν τῶν θεωροῦσιν ὡς τιμητικὴν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΧΟΛΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΑ ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΙΔΙΑ¹

Ἄνωμαλοι παῖδες εἶναι ἐκεῖνοι, ὧν ἡ φυσικὴ καὶ πνευματικὴ κατάστασις εἶναι τοιαύτη, ὥστε δὲν δύνανται νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῶν ἐν χρήσει εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα (ἐννοοῦνται καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐφεξῆς τὰ ἐπτατάξια) παιδευτικῶν καὶ μορφωτικῶν μεθόδων. Οἱ μᾶλλον σαφεῖς τύποι τούτων εἶνε οἱ κωφάλαοι, οἱ τυφλοὶ, οἱ ἐπιληπτικοί, οἱ ἠλίθιοι, οἱ ἄτακτοι κ.λ.π. Ἄλλ' ἐξαιρουμένων ἐκείνων, δι' οὓς διαρκῆς ἰατρικὴ ἐπίβλεψις εἶναι ἀναγκαῖα ὡς καὶ εἰς ἴδια θεραπευτήρια καὶ ἄσυλα διαμονή, ὑπολείπονται ἐκεῖνοι, οἵτινες σήμερον φοιτῶσιν μὲν εἰς τὰ σχολεῖα, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ προσδεύωσιν. Οἱ διδάσκαλοι διαρκῶς παραπονοῦνται διὰ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἀδυναμίαν, καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἀπελπίζουσι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ μένουσιν τοῦλάχιστον ἡσυχοὶ ἐν τῇ τάξει, ἀλλ' ἄλλοι εἶναι ὀργίλοι, ἀκίνητοι, ἀπειθεῖς, ἀπαύστως ἐνοχλοῦντες καὶ διδάσκαλον καὶ συμμαθητάς.

Πρότεροι οὗτοι νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα θεραπευτήρια, ὅποια τοσαῦτα ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν ἰατρικὴν καὶ παιδαγωγικὴν, εἰς ἣν ὑποβάλλονται οἱ βαθεῖαις πνευματικῆς καὶ σωματικῆς πηρώσεως ἔχοντες παῖδες; Οὐχί! Οὗτοι ὡς μὴ ὄντες παντελῶς ἄμοιροι εὐφυΐας ἔχουσιν ἀνάγκη σχολῆς ἰδίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ τυγχάνωσι διδασκαλίας ἀναλόγου τῆς πνευματικῆς καταστάσεώς των κατὰ τοσοῦτον εὐδοκιμωτέρας, καθ' ὅσον αἱ τάξεις θὰ εἶναι μᾶλλον ὀλιγάριθμοι, ἵνα μᾶλλον ἐφαρμόζηται ἀτομικὴ διδασκαλία.

Οἱ τοιοῦτοι παῖδες δὲν εἶναι ὀλίγοι, εἰ καὶ αἱ πολλοῦ γενόμεναι στατιστικαὶ παρατηρήσεις δὲν παρέχουσιν ἀκριβεῖς ἀριθμοὺς διὰ τὸ δύσκολον τοῦ νὰ διακριθῶσιν ὄρια σαφῆ μετὰ τῶν ὀμαλῶν καὶ ἀνωμάλων παίδων. Ἐν Γαλλίᾳ ἔρευνα ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπείας παρέσχεν 1 ἐπὶ 100 διὰ τὰ ἀρρενα, 0, 90 διὰ τὰ θήλεα· ἀλλ' ὁ κ. Vaney, διευθυντῆς σχολῆς ἐν Παρισίοις, μεθοδικώτερον ἐρευνήσας εὗρεν εἰς ὠρισμένην σχολικὴν περιφέρειαν 2 ἐπὶ 100 μαθητὰς καθυστεροῦντας τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν (arriérés), εἰς οὓς προστιθεμένων καὶ τῶν ἀτάκτων (instables), πιθανῶς ἀναλόγων, ἔχομεν 4 ἐπὶ 100 ἀνωμάλους· ἀλλ' ἐν Βορδῶ ἔλεγχος γενόμενος ἐσχάτως ὑπὸ φρενολόγων καὶ ἰατρῶν ἐπιθεωρητῶν²) ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ σχολικοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἔδωκε 5, 17 ἐπὶ 100. Ἐπειδὴ δὲ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι περίπου 5,500,000 παῖδια, ἐὰν δεχθῶμεν τὸ 5 ο)ο, ἔχομεν ὀλικὸν ἀριθμὸν ἀνωμάλων 275,000

¹ Ἄλλὰ πῶς δύνανται νὰ διακριθῇ ὁ ἀνώματος παῖς; τίνες οἱ

1. Les enfants anormaux. Librairie Armand Colin. Paris, 5, rue de Mezières. Τὸ βιβλίον ἐξεδόθη πέρυσιν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ Γάλλου παιδαγωγοῦ καὶ ψυχολόγου Alfred Binet ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἱατροῦ Th. Simon, σύντομον δ' ἀνάλυσιν αὐτοῦ παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Κρητ. Ἀστέρως».

2) Ὡς γνωστόν, ἐν Ἑρῶπῃ ἱατροὶ ἐπιβλέπουσι τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν τῶν παίδων καὶ τὰ σχολ. οἰκήματα. Δὲν εἶναι καιρὸς καὶ παρ' ἡμῖν νὰ εἰσαχθῇ τὸ ὠφελιμώτατον τοῦτο μέτρον;

κύριοι χαρακτήρες, πνευματικοί και ήθικοι αὐτοῦ ; Δύο τρόποι δύνανται νὰ καθοδηγήσωσιν εἰς τοῦτο· κατὰ τὸν πρῶτον συγκρίνοντες τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἀνωμάλου παιδὸς πρὸς τὸ τοῦ ὁμαλῶς ἔχοντος καὶ μικροτέρου δὲ τὴν ἡλικίαν κατὰ ἓν, δύο, τρία ἢ πλείονα ἔτη, εὐρίσκωμεν τὸ αὐτὸ παιδίον π.χ. 12 ἐτῶν μὴ κατορθῶσαν ἀκόμη νὰ μάθῃ ν' ἀναγνώσκη θεωρεῖται ἰσοδύναμον πνευματικῶς πρὸς παιδίον 6 ἐτῶν. Ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος δὲν εἶναι πάντοτε ἀσφαλής, διότι οὐδέποτε ἀπαντᾷται πλήρης πνευματικὴ ἀντιστοιχία μεταξὺ αὐτῶν ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς ἡλικίας διὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀνώμαλος παῖς ὑπὸ τινος ὕψους, π.χ. τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων τὴν γνῶσιν μὴ σχολικῶν πραγμάτων ἴσταται ὑψηλότερον τοῦ ὑγιῶς ἔχοντος. Ὁ δὲ ἕτερος τρόπος ὁ καὶ ἀκριβέστερος καὶ ὁρθότερος συνίσταται εἰς τοῦτο ὅτι ὁ ἀνώμαλος παῖς συγκρινόμενος πρὸς ὁμαλῶς ἔχοντα τῆς αὐτῆς ἡλικίας οὐδέποτε εὐρίσκεται ὁμοίως τὴν ἀνάπτυξιν, ἀλλ' ὑπολείπεται οὐχὶ ἐν τῷ συνόλω, ἀλλ' ὑπὸ τινος ἐπόψεως. Ἀνάπτυξις λοιπὸν οὐχὶ ἰσόρροπος, μερικὴ χαρακτηρίζει τοὺς ἀνωμάλους παῖδας καὶ καθόλου ἰδίως τὸν τρόπον τοῦ κατανοεῖν, τοῦ σκέπτεσθαι, τοῦ φαντάζεσθαι, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι μὲν δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ, ἀλλὰ δὲν παρατηρεῖται εἰς παῖδας καλῶς ἔχοντας μικροτέρας ἡλικίας καὶ ἐπομένως δὲν προέρχεται ἀπλῶς ἐξ ἐπιβραδύνσεως τῆς ἀναπτύξεως, ἀλλ' ἐξ ἰδιαζούσης τινὸς πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑφῆς. Οἴκοθεν ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι αἱ συνήθειαι μέθοδοι καὶ προγράμματα δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐξ ἑλοκλήρου εἰς τοὺς ἀνωμάλους παῖδας, ὧν ἡ μόρφωσις πρέπει νὰ σκοπῇ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων καὶ κλίσεων, αἵτινες φαίνονται ἤδη παρ' αὐτοῖς ἀναπτύξιμοι, καὶ νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν ἀτομική.

B.

Οἱ συγγραφεῖς ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς ἀπαντήσεις εἰς 38 ἐρωτήσεις, ἃς ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων Belot ἀπερῆθυσεν εἰς τοὺς διευθυντὰς καὶ διευθυντρίας δημ. σχολῶν εἰς δύο διαμερίσματα τῶν Παρισίων, συνήγαγον τὰ ἐξῆς συμπεράσματα. Οἱ ἀνώμαλοι παῖδες διακρίνονται εἰς τρεῖς τάξεις 1) εἰς τοὺς πνευματικῶς καθυστεροῦντας 2) εἰς τὰς ἀτάκτους 3) εἰς μεικτὸν τινὰ τύπον. Οἱ πρῶτοι δὲν παρουσιάζουσιν ἀνωμαλίαν καταφανῆ τοῦ ἥθους, οἱ δεῦτεροι εἶναι κυρίως ἀνώμαλοι τὸ ἥθος, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν παραχωδῶν αὐτῶν κινήσεων, τῆς ἀπροσεξίας καὶ ἐνίοτε τῆς κακοηθείας. Οἱ πρῶτοι, ὡς εἰκός, πλεονάζουσιν εἰς τὴν κατωτέραν βαθμίδα τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ σχεδὸν οὐδεὶς φθάνει εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα. Τὰ ἀνώμαλα κοράσια εὐρίσκονται ὀλιγώτερα τῶν θηλέων σχεδὸν κατὰ τὸ τρίτον. Οἱ ἄτακτοι παραδόξως δὲν ἀπαντῶσι σχεδὸν εἰς τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα (2 μόνων ἐπὶ 45) ἐκ τῶν προτέρων θὰ ἔκρινέ τις ὅτι οὗτοι ὡς μὴ στερούμενοι εὐφυίας θὰ κατάρθουν οἱ πλείστοι τοὺλάχιστον νὰ προαχθῶσι μέχρι τῆς ἀνωτέρας βαθμίδος· ἀλλ' ὡς τοῦτο δὲν συμβαίνει, ἔχομεν τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ὁ ἄτακτος εἶναι καὶ τὴν διάνοιαν ἐνδεής πως, ἐκτὸς ἐὰν ἕτερος λόγος, π.χ. ὀκνηρία ἐρριζωμένη, ἐκώλυσε τὴν πρόδον αὐτοῦ. Ἡ πνευματικὴ αὐτῶν καθυστέρησις καταφαίνεται ἐν τῷ ἐπομίνῳ πίνακι ἐπὶ 45 ἀτάκτων παιδῶν

καθυστεροῦσιν	οὐδὲν	14
»	κατὰ 1 ἔτος	16
»	» 2 ἔτη	14
»	» 3 »	2
»	» 4 »	1

Ἄξια σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ καθ' ἡλικίαν κατανομή αὐτῶν ἐνῶ οἱ ὑστεροῦντες παρέχουσι πάσας τὰς δυνατὰς ἡλικίας τῆς σχολικῆς περιόδου, οἱ ἄτακτοι καθ' ὅλου εἶναι νεώτεροι.

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΤΕΦ. ΤΡΑΧΙΑΝΣ
καθηγητῆς

ΤΟ ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΝ

Ἡ ἐν τῇ ληξιάσῃ Συνόδῳ τῆς Βουλῆς συζήτησις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ νομοσχεδίου δὲν ἐπετεύχθη. Τὰ πολλὰ ἐκκρεμῆ ζητήματα τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἀνησχόλησαν τὴν Βουλὴν καὶ μόνον κατὰ Νοέμβριον, ὅτε συγκαλεῖται ἕκτακτος Σύνοδος, ὑπάρχει ἐλαῖς νὰ συζητηθῇ.

Τὰ Σχολεῖα τῆς Κρήτης ἐπομένως θὰ λειτουργήσωσιν ὅπως τὸ παρελθὸν καὶ μόνον διδασκτικὰ βιβλία, ὧν ἡ ἔγκρισις ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἦτο δι' ἓν ἔτος, θὰ εἰσαχθῶσι νέα.

Μανθάνομεν δ' ὅτι ἡ Ἄν. Διεύθυνσις τῆς Παιδείας μετὰ τὴν τοιαύτην τροπὴν δι' ἐγγράφου τῆς πρὸς τὸ ἐν Ἑλλάδι ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐζήτησε κατάλογον τῶν διὰ τοῦ τελευταίου νόμου ἐγκριθέντων βιβλίων, προτιθεμένη νὰ εἰσαγάγῃ ταῦτα καὶ ἐν Κρήτῃ. Ἐνὸς δὲ τῶν ἀρχῶν τοῦ Αὐγούστου συγκαλοῦνται οἱ σύλλογοι τῶν καθηγητῶν καὶ οἱ Ν. Ἐπιθεωρηταί, ἵνα ὑποδείξωσι τὰ κατάλληλα βιβλία.

Ἐν Ἑλλάδι ὁμοῦς ὁ νόμος προσέκρουσε κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἐκ τῶν ἐγκριθέντων βιβλίων οὐδὲν ἐξετυπώθη. Ἡ Κρητ. Πολιτεία λοιπὸν ἐγκρίνουσα τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκεκριμένων θὰ εὐρεθῇ εἰς δύσκολον θέσιν ἕνεκα τῆς μὴ ἐκτυπώσεως τῶν βιβλίων. Ἡ παράτασις ἐπομένως τοῦ ἐν ἰσχύϊ νόμου καὶ κατὰ τὰ βιβλία ἐπιβάλλεται τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον καὶ ἡ κατὰ Νοέμβριον συνηγομένη Βουλὴ δυνατὸν νὰ μεταβάλῃ τὸ σχετικὸν ἄρθρον.

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΝ ΑΓΑΘ. ΠΙΕΡΡΑΤΟΥ

Τὸ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους εὐδοκίμως λειτουργοῦν Νηπιαγωγεῖον τῆς δεξ. Ἄγ. Πιερράτου προσέκλυσε τὴν υποστήριξιν τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως τῶν Κανίων καὶ αἱ ὀλίγα μαθήτρια καὶ μαθηταὶ διακρίνοντο κατὰ τὰς γενομένας ἐξετάσεις καὶ κατὰ τὴν συμπεριφορὰν, περὶ τὴν ὁποίαν διδεται μεγάλη φροντίς, καὶ κατὰ τὴν γραμματικὴν μόρφωσιν.

Κατὰ τὰς ἐξετάσεις γενομένας μετ' ἐπισημότητος παρίσταντο ἡ Α. Θεοφιλία ὁ Ἐπίσκοπος, οἱ Καθηγηταί, οἱ γονεῖς καὶ ἀρκετοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἑαυτοῦ φύλου.

Αἱ πρόοδοι τῶν μαθητῶν καὶ αἱ τεχνικαὶ ἐργασίαι ἐξέπληξαν τοὺς πάντας, τὰ δ' ἄσματα καὶ αἱ γυμναστικαὶ παιδίαι ἀπετέλουν εὐχαριστὸν ἀνασχόλησιν τῶν μικρῶν. Αἱ δεξ. Ἀσπασία Φανδρίδου καὶ Εἰρήνη Κοκκινιάκη, Μαργῆ καὶ Καλλιγέρη ἔδειξαν ἀρκετὴν ἰδιοφυίαν καὶ ἐτοιμότητα εἰς τὰς ἐρωτήσεις χάρις εἰς τὴν διδασκαλίαν.

Τὸ Νηπιαγωγεῖον τοῦτο ἐξυπηρετεῖ σπουδαίαν ἑλλειψιν τοῦ ἐν Κρήτῃ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος καὶ πρέπει οὐ μόνον ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς Κοινωνίας νὰ τύχῃ πάσης υποστηρίξεως. Ἡ διδομένη ἀνατροφὴ εἰς τὴν μικρὰν ταύτην ἡλικίαν καὶ ἡ διδασκαλία τῶν πρώτων γραμμάτων ἀποτελεῖ δύσλυτον πρόβλημα τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν, αἵτινες μόνον διὰ τῆς δι' ἐδικῶν νηπιαγωγῶν μορφώσεως τῆς νηπιακῆς ἡλικίας ἐπέτυχον εὐχάριστα ἀποτελέσματα. Παρ' ἡμῖν ὅπου ἐλλείπει καὶ ἡ μόρφωσις τῆς μητρὸς τὸ σχολεῖον τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον.

ΜΙΚΡΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἀφίκετο ἐκ Βερολίνου, ὅπως διέληθ' ἐν τῇ πόλει ἡμῶν τοὺς μῆνας τῶν θερινῶν διακοπῶν ὁ ἐν τῇ αὐτῇ Πανεπιστημίῳ καθηγητῆς κ. Ἰω. Καλιτζουνάκης, ἐκ τῶν διακεκριμένων συνεργατῶν τοῦ «Κρητ. Ἀστέρου».

— Ἐπίσης ἀφίκετο ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ ἕτερος συμπατριώτης ἡμῶν ὁ κ. Πέτρος Μανταδάκης, καθηγητῆς τοῦ Γυμνασίου Ἀλεξανδρείας.